

ד"ר ישעיהו פורדר, יו"ר מועצת המנהלים של בנק לאומי לישראל, שחגג בימים אלה את יובלו הששים, סוקר בצורה קולעת את חשיבותם של שירותי הבנק וקובע כי מעל לכל:

הבנק הוא משרתו של הציבור

מערכת הבנקאות ליוותה את המשק היהודי בארץ כמעט מראשית צעדיו. התחיל בכך, לפני 60 שנה, בנק לאומי, שהיה ידוע קודם בשם "בנק אנגלו פלשתינה", אשר החל את פעולתו בארץ בשנת 1903 כא"שר מספר היהודים כאן היה אפסי והפעילות הכלכלית מצומצמת ביותר. אין לתאר את התפתחות החקלאות, התעשייה, הבניה, התחבורה הפנימית והבינלאומית, המסחר ושאר ענפי המשק ללא עזרתם המקיפה של הבנקים, אשר התבטאו במתן אשראי להון חוזר, במימון השקעות, במתן שירותים בנקאיים למיניהם.

השקעות היסוד להקמת המפעלים גויסו בחלקם על-ידי המוסדות הצבוריים ומאז הקמת המדינה על-ידי הממשלה וכן על-ידי משקיעים פרטיים בארץ ובחוץ-לארץ. הבנקים ו-חברות העזר שלהם הטו גם הם שכם לפעולה זו ושימשו הן כמבצעים עים של הלוואות הפיתוח והן כמקור לממון נוסף מתוך הונם העצמי ו-כספי אמיתיות של אגרות-חוב ש-הפיצו בציבור.

גויסו בחלקם על-ידי המוסדות הצבוריים ומאז הקמת המדינה על-ידי הממשלה וכן על-ידי משקיעים פרטיים בארץ ובחוץ-לארץ. הבנקים ו-חברות העזר שלהם הטו גם הם שכם לפעולה זו ושימשו הן כמבצעים עים של הלוואות הפיתוח והן כמקור לממון נוסף מתוך הונם העצמי ו-כספי אמיתיות של אגרות-חוב ש-הפיצו בציבור.

כל המאמצים

משהוקמו המפעלים והחלו בייצור נתקלו מיד בבעיית ההון החוזר ו-פנו אל הבנקים כאל המקור הטבעי והמובן מאליו לגיוס האשראי הדרוש להם. הבנקים מצדם עשו, עושים ו-יעשו את כל המאמצים על-מנת ל-הקל על היצרנים את מצוקת האשראי. אם הצלחתם בשטח זה איננה שלימה בכל המקרים או איננה כ-מלוא ההיקף הנדרש, הרי לא נעשה הדבר מחמת קשיחותם של הבנקאים וסרובם לפעול מתוך מעוף, אלא מחמת קשיים אובייקטיביים הנובעים ממצבו הכללי של המשק המהפכני את הגבלת האשראי וגורמים כמו-כן "אי-נוחיות" מסוימת לנזקקים לו. הבנקים במקרה זה הינם אך מכשיר לביצוע המדיניות הכלכלית של הממשלה ושל בנק ישראל ואין הם יכולים לפעול בניגוד לה.

שם טוב

פונקציה חשובה נוספת היא יצירת קשרים עם בנקים ומשקיעים במדי-נות חוץ. פונקציה זו היא בעלת חשיבות ראשונה במעלה במדינת-ישראל, אשר בה קשרי החוץ המסח-ריים מהווים ויהיו תמיד אחד היסו-דות החשובים של המשק.

הבנקים בארץ, ובראשם בנק לאו-מי, בגלל רמתם הגבוהה ומוסריותם, רכשו לעצמם שם טוב והם ידועים היטב בעולם הפיננסים הבינלאומי. לעתים קרובות מקבלים אנשי עסק בחוץ-לארץ דעה על המשק והמדינה מתוך מגעם עם הבנקאות שלה, ויש לכן הכרח לשמור בקפדנות על היח-סים הטובים שרכשנו בחוץ-לארץ.

תופעה חיובית

טוענים כי הבנקים בארץ מגזימים בתביעתם לרביית ועמלות, וכי על ידי כך הם מעלים למעשה במידה ניכרת את שער הרביית. עמלות קיי-מות בבנקים בכל העולם ובמדינות

(המשך ממעמד 7)
התעדה להעביר את החוק בהקדם. אך אנשי האופוזיציה לא נשתכנעו, ניצלו כהלכה את הכנת החוק הרשלנית, שנתנה פתח לשורה של שאלות ובעיות. המערכה ניהלה השבוע בשתי חזיתות, כשהחזית השנייה היתה חזית דיוני סובלן: ככל שהתארכו הדיונים, נדחתה העברת החוק (ראה לעיל). כשהגיע עניין המלחה סוף סוף לדיון, ירה יוחנן באדר את הפגז הראשון: "האם הקיבוצים ישלמו?" שאל את נציגי האוצר.

"כן", ענו לו. "מדוע זה אינו כתוב בחוק?" התעקש באדר. "זה אינו כתוב", ענו הנציגים הנבוכים, "אבל הם ישלמו".

מי ישלם? באדר לא הסתפק ב-תשובה מעין זו, דרש להכניס סעיף מתאים בחוק.

עכשיו הגיע תורו של רובין להתערב: "מה עם חברות כלכליות?" התעניין, "מדוע אין סעיף בחוק ביחס אליהן?" וחקא משאלה זו פתחו אנשי האוצר. הם לא היו מעוניינים לחייב חברות בחסכון חובה, כי הוא נועד לספוג כספים העתידים לצאת לשוק לקניית דברי צריכה. אך מסיבה הברורה רק לאשכול עצמו, פחדה הקואליציה להצביע בפומבי בעד שיחרור חברות כלכליות מתשלום חסכון-חובה. לכן חלה שוב השעייה בדיוני חזרת ה-כספים, עד שוועדת הכנסת תחליט אם הצעותיהם של רובין ובאדר נוגעות לחוק עצמו, או שהן עניין חדש, שאין להעלותו במסגרת זו. ועדת הכנסת החליטה שקבוצים נוגעים לחוק, אך לא חברות כלכליות. אך רובין לא ויתר. השבוע טמן מוקש נוסף בנתיב החוק. הוא ניסח סעיף הס-תייגות חדש, המחייב חברות כלכליות בע-לות מניות לשלם את המילחה באותו לשון בדיוק בה נוסח הסעיף המחייב את הקיבו-צים: "כל חבר וחברה של חברת מניות, ישלם חמישה אחוז מהרווח הבלתי מחולק של החברה".

חינוך

עובדים מקור בן-שמו

בשנים האחרונות יצאו המורים היסודיים מכליהם רק כאשר העניין נגע למשכורתם. אריה סימון (45), המפקח על החינוך ב-איזור הדרום, השובך דרך-קבע בבאר-שבע, יצא מכליו בגלל עניין שונה לגמרי. הוא גר אחרינו את כל מערכת החינוך הישראלי.

לא כבוד בלבד. סימון, איש השומר הצעיר לשעבר וחבר מסא"י מזה שנים מס-פר, הוא מחנך ולוחם ותיק, שניהל בעבר את בית-הספר היסודי בבן-שמך, והיה אח-ראי על הגנת כפר הנוער בומן המצור ב-מלחמת-העצמאות.

האיש, שתניינו בבן-שמך פחדו אסלו מ-פני הר קולו העמוק (אריה ישאג — מי לא ידאג?), לא התחנך לשלוש בחינוך ה-דורי מן להלכה. מיום בואו למקום, לפני ש-ש שנים, ראה את עיקר תפקידו בהתאמת החינוך הישראלי, השכלוני והחברוני לס-ט גרת הפרובלמטי של קליטת עלייה.

לאחר שנים אחרות בהן השקיע את עי-קר מירצו בשטח האירגוני, החליט סימון לבדוק גם את ההישגים החינוכיים בקרב תלמידיו באר-שבע. על-פי פנייתו אישר מ-שר החינוך עריכת מחקר מיוחד בין תל-מידי כיתות ו' ב-10 בתי-ספר יסודיים ב-עיר, מהם ארבעה ממלכתיים-דתיים, שישה ממלכתיים-כלליים.

רק אחד ידע. המיבחן היה סטאנדרטי-ויסודי. הוא התחלק לשניים: מיבחן יכולת קריאת חומר כתוב בעברית והבנתו ו-ב-חינת כושר חישוב בארבע פעולות החש-בון היסודיות. התוצאות היו מדהימות. אפילו בהתחשב בעובדה שרוב הנבחנים היו מבני העלייה החדשה מאפריקה.

מתוך 502 נבחנים, הבינו רק 20 את כל החומר שקראו. 204 הבינו ממחצית עד ל-90 אחוזים מהחומר הנקרא; 200 הבינו את מחצית החומר ו-78 לא הבינו גם זה. בחשבון היו התוצאות מהרירות עוד יר-תר: תלמיד אחד ידע את השימוש וה-ביצוע של ארבע פעולות החשבון; 16 ידעו 80-90 אחוזים; 89 ידעו 60-80 אחוזים; 207 ידעו בין עשרים לשישים אחוזים של החומר, ו-190 תלמידים מבין 502 הנבחנים לא הבינו ולא ידעו את פעולות החשבון הבסיסיות.

קצוץ-הראש. כשהגיעו תוצאות המחקר, היתה כבר בידי אריה סימון תוכנית פעולה מוכנה. הוא ידע שבקצב לימודים כזה וברמתם לא יוכלו כמעט איש מבוגרי בתי-הספר היסודיים בבאר-שבע להגיע אי-פעם לבית-הספר התיכון. הוא גם הבין ש-עם מורי בתי-הספר היסודיים במקום וב-תוכנית הלימודים הארצית של בתי ספר אלה, לא יצליח להווי דבר. בידו היתה תוכנית מהפכנית. הוא הציע לקצץ את ראשם של כל בתי-הספר היסודיים בהם נערכו המבחנים. ה-

אורחת איגאלה
חותר רק במעורבות

כיתות אימנם ישארו כמקודם, אך תוכנית הלימודים בשלושה מיקצועות תשונה: עב-רית, חשבון ואנגלית.

בעוד שבמיקצועות אחרים ימשיכו ללמד מורי היסודי, ילמדו מיקצועות עיקריים מ-ורים תיכוניים, בקבוצות שיחולקו לפי רמת התלמידים, וישתדלו לקדם אותם לקראת בית-הספר התיכון.

הצמצמות חינוכית מורי בתרי-ספר התיכוניים קידמו בברכה את התוכנית. הם לוחמים כבר שנים לביטול המעבר ה-חריף מבית-הספר היסודי לתיכון, מעבר הגורם למשבר אצל רוב התלמידים. מזה שנים דוחקים מורי בתי-הספר היסודיים את ההצעה להקים מעין בית-ספר סרוע-תיכוני בשתי הכיתות האחרונות של בית-הספר היסודי, אשר יאחד בקירבו את המקצועיות התיכונית עם ההצמצמות הטלחיות וה-צמצמות של המבחנים בבית-הספר היסודי.

המורים היסודיים חוששים שתוכנית זו תביא להעלאת הרמה המיקצועית ה-נדרשת ויחזק את רגליהם לכיתות היסודיות הראשונות בלבד, בגלל רמת הלימודים הנמוכה של הסמינארים למורים בארץ. אך אריה סימון אינו אדם הפוחד מ-מלחמה. כאשר הביא השבוע את פרוט מוכ-ניתו בפני ועדת החינוך של הכנסת, בירכו אותו כל החברים על יוזמתו וחזי-אברהם דורי איחל לו בסיום הישיבה: "אני מבין שבאת מקרן בן-שמך ואתה מקוה לעשות ענינים. אנחנו כולנו מאחלים לך שלא תע-שה באישים!"

במחין

עבודה עברית

במשך מחצית השנה האחרונה חשבו עוב-די בית-החרושת לסריגה תעשייתית דספ ליד כיכר עזית, ברמת-גן, כי הם מייצרים חגור-קרב ואביזריו בשביל צבאות נאט"ו. הפועלים עבדו שלוש מישרות ביממה. דחיפות הביצוע נומקה במצב המתוח בין שני הגושים, המחייב את צבאות נאט"ו ל-כוננות קרבית מלאה.

בשבועות האחרונים החלו לבקר בבית-החרושת מומחים זרים, אשר מילאו את חלל האוויר בהוראות בשפה הגרמנית. בין הפועלים היו כאלה שתפרו חגור ומדים ל-צבא הגרמני בתקופת גרמניה הנאצית (בינ-י